

EDUCACIÓ I CULTURA

REFERÈNCIES PER A L'ACCIÓ MUNICIPAL EN EL TERRENY
DELS RECURSOS EDUCATIUS.

EN BASE A LA NOVA PROGRAMACIÓ D'EGB, CICLES INI-
CIAL I MITJA.

1. Orientacions globals de la programació.
2. Consideració dels continguts.
3. L'Aula de la Natura.
4. L'Aula de la Història.
5. Els programes de serveis a les AA.PP.
6. Els programes de Salut Escolar.
7. Omissions.

1. Orientacions globals

1.1 Programes bàsics d'Experiències del cicle inicial

• Objectius globals

- Desenvolupar la personalitat de l'infant amb el descobriment del món que l'envolta.
 1. Coneixement del cos i de la pròpia identitat.
 2. Coneixement del medi on viu el nen
 3. Comunicació i relació amb el medi.
 4. Obertura al món que queda fora de l'àmbit de l'experiència sensible.
- Adquirir hàbits de recerca.
- Contribuir al desenvolupament de la intel·ligència a partir de les operacions mentals pròpies de l'edat:
 - comparació
 - classificació
 - ordenació.

• Orientacions didàctiques

- Les experiències han de possibilitar a tot infant l'elaboració conscient de la pròpia identitat per desenvolupar-se amb autonomia en la realitat que l'envolta.
- L'elaboració personal ha de desvetllar en l'infant actituds positives respecte al treball i a les persones.
- Cal desenvolupar en l'infant una actitud constant de curiositat i descoberta a partir de les sortides i estímulant l'observació.
- L'exploració del medi a través dels sentits dona peu als aprenentatges concrets que s'han d'anar enriquint amb el raonament (i amb l'establiment de relacions).
- Cal afavorir en l'infant la configuració dels valors que orientin la seva actuació possibilitant que en el futur sigui capaç de prendre decisions amb criteris propis.

1.2 Programa bàsic de Ciències de la Natura del cicle mitjà.

• Objectiu global.

fomentar la curiositat natural de l'infant i desvetllar el màxim d'interès per la realitat que l'envolta. Capacitar-lo per a observar intel·ligentment, interpretar i treure conclusions i valoracions pròpies de que troba a l'escola i fora d'ella.

• Orientacions pedagògiques (extrets).

- En dir Ciències de la Natura es proposa que els infants construeixin la seva pròpia visió del món on viuen.
- ... també l'infant com a home té el dret a fer la seva pròpia descoberta
- Cal, però, distingir l'experiència fruit d'una vivència de l'experiment que permet de moure a voluntat unes variables.
- Es tracta que l'infant avanci, progressivament en el coneixement i comprensió de tota la realitat que se li presenta estranya, desconeguda, per explicar.
- No es tracta de partir de la parcel·lació científica a que ha arribat la humanitat en tants milers d'anys.

• Concepció de Programa Bàsic (extrets).

- El Programa Bàsic vol afavorir que l'infant comenci per ell mateix el seu treball pensant. El pensament és una elaboració personal i per això cal primer observar i escoltar molt.
- Aquest començament exigirà moltes sortides de treball, molts contactes amb persones alienes a l'escola ...
- El Programa Bàsic és cíclic. Els mateixos continguts es presentaran al llarg dels tres anys des de diferents punts de vista.

1.3 Programa bàsic de Ciències Socials i Educació Cívica del Cicle Mitjà.

En la presentació d'aquest programa no es separen una definició dels objectius d'una proposta de consideració metodològica.

Les consideracions més significatives que fa són les següents:

- Les Ciències Socials serveixen de vehicle perquè el noi entri en contacte amb la realitat immediata i conegui i compregui l'entorn físic, econòmic, social i històric de la comunitat on viu.
- El Programa Bàsic és estructurat de forma cíclica.
- En tota la programació és present el sentit de convivència democràtica i de comprensió a nivell personal i a nivell col·lectiu.
- L'edat dels nois ja permet de realitzar uns processos d'abstracció científica partint sempre de l'observació del medi que ells poden captar i comprovar
- El bon criteri del professor sabrà valorar el moment adequat per a la realització de certes activitats proposades; per exemple, les sortides geogràfiques, que poden tenir un caràcter de comprovació de coneixements adquirits o bé de motivació per a treballs posteriors.

2. Consideració dels continguts de la programació.

alguns dels elements continguts en la nova programació dels cicles Inicial i Mitjà de l'ELU presenten algunes característiques que els fan susceptibles d'una consideració especial:

- En primer lloc, es tracta de qüestions poc o gens tractades en els llibres i material didàctic que el mercat posa a disposició de l'escola.
- En segon lloc, es tracta de principis d'acció de caire general o d'afirmacions de valors que els mestres no traduiran a la pràctica sense dificultats.
- En tercer lloc, els aprenentatges que els configuren contenen un element de territorialitat que és molt significatiu: els nois han d'aprendre en i a partir del medi material, econòmic, social i històric on creixen.
- Finalment, aquests aprenentatges poden ésser realitzats per alguns dels equípaments -ja existents o en projecte- i dels programes que l'ajustament de l'irona està realitzant.

En aquest sentit, existeixen possibilitats reals de contribuir al desenvolupament de l'escola en el territori urbà i en la comarca.

Partint d'aquestes consideracions, la resta d'aquest document pretén de proposar als diferents equípaments i programes els possibles objectius d'operació en base als quals pot incidir en la vida escolar en un moment de renovació molt concreta de la pràctica de les escoles.

Es contemplaran successivament:

- L'Aula de la Natura.
- L'Aula de Història.
- Els programes de serveis a les AA.PP: autonomia dels nois i educació cívica.
- Els programes de salut escolar.

3. L'Aula de la Natura.

No es contempla en aquest apartat el conjunt de la programació de les Ciències de la Natura, sinó únicament aquells aspectes que són susceptibles d'ésser treballats en el camp o en el laboratori i que, en conseqüència, poden ésser implemets des d'aquest equipament.

Tenia la pretensió de poder arribar a l'inici del curs 1983-84 amb unes bases de programació de l'activitat científica que és possible de basar en el treball de camp o en l'experimentació al laboratori.

Uns límits de moment a citar les orientacions de programa oficial que tenen relació amb aquest equipament:

3.1. Nivell Inicial

- . Descobrir l'existència de roques i minerals.
- . Identificar les característiques de l'ésser viu i el seu cicle vital.
- . Descobrir la diversitat de la vida animal i vegetal.
- . Conèixer hàbitats diverses.
- . Observar alguns dels canvis de la naturalesa.
- . Adonar-se que el sòl i l'aigua són agents de canvis.

3.2. Tercer nivell

- . Observar animals de l'entorn i identificar en ells la seva forma de desplaçament, el tipus d'alimentació, òrgans especialitzats dels sentits, lloc on viu, protecció de la pell, treballs que realitza. Agrupar-los segons característiques i copsar el sentit i la complexitat de les classificacions.
- . Estudiar per observació directa un animal de l'entorn. Reconèixer la seva manera de viure (aspecte i nom de les cries, cura d'aquestes, construcció d'hàbitat, sons que emeten, relació amb l'home i altres elements del medi. canvis anyals).
- . Identificar els vegetals de l'entorn i agrupar-los segons les característiques més observables.
- . Estudiar un vegetal de l'entorn. Descriure el seu ambient, canvis anyal i relació amb l'home.
- . Aplicar els procediments més conxills en la classificació, registre fotogràfic o sonor, col·lecció i conservació d'animals i plantes, donant prioritat sempre als procediments que evitin la destrucció de la natura.
- . Explicar algunes accions d'animals en el medi.

3.3. Quart nivell

- . Conèixer la validesa d'algunes grans classificacions establertes científicament.
- . Estudiar per observació directa un animal de l'entorn. Descriure la seva morfologia i tipus de vida (hàbitat, alimentació, òrgans dels sentits i de defensa, reproducció).

- . Descriure alguns vegetals de l'entorn i la utilitat que l'home en treu (aliment, medicina, teixit ...).
- . Estudiar per observació directa un vegetal de l'entorn. Acció absorbida de l'arrel, funció conductora de la tija i sensibilitat a alguns factors del medi (llum, humitat, gravetat).
- . Conèixer i valorar les principals accions dels animals i vegetals sobre el medi (edobar, contenir l'erosió ...). Reconèixer i explicar algunes de les adaptacions dels éssers vius al medi.
- . Preparar enquestes, qüestionaris o guies d'observació sobre alguns temes (fonts d'energia, contaminació, itineraris de la natura)

3.4 Cinquè Nivell

- . Descriure a grans trets els animals més coneguts aplicant els criteris més genèrics de classificació.
- . Estudiar un animal de l'entorn per observació directa i per documentació. Descriure amb certa sistematització la seva morfologia i la realització de les funcions vitals.
- . Introduir alguns criteris de la classificació de les plantes.
- . Estudiar un vegetal de l'entorn per observació directa i per documentació. Descriure amb certa sistematització la seva morfologia i la realització de les funcions vitals.

(veure nota a Omissions)

4. L'Aula de la Història.

Si bé el contingut d'aquest equipament no és encara definitivament configurat i no sabem, per exemple, si es centrarà de forma relativament exclusiva en la història o bé podrà ampliar-se al conjunt de les Ciències Socials, reunirem aquí aquelles propostes relatives al treball del medi entès en un sentit històrico-geogràfic ampli

4.1 Cicle Inicial

- . Adquirir la noció de temporalitat cronològica.
- . Descobrir la relació entre els fenòmens meteorològics i la vida de l'home.
- . Treballar la història de cada nen.
- . Donar a conèixer els costums propis del poble i la comarca i fer viure les festes tradicionals pròpies de Catalunya.

4.2 Tercer Nivell

- . Estudiar un mitjà de transport públic freqüentat per l'alumne. Comparar-lo amb altres.
- . Observar i recollir informació sobre els serveis municipals per al benefici de tots els ciutadans. Conèixer els símbols d'identificació i els costos d'aquests serveis. Visitar les instal·lacions d'algun

- Recollir informació escrita i gràfica sobre les festes de la localitat, les tradicions i la seva recuperació actual i el folklore.
- Conèixer els símbols i l'escut de la ciutat. Informar-se sobre el seu origen.

Recollir també dades d'algun monument o característica geogràfica que doni personalitat a la ciutat.

4.3 Quart Nivell

- Recollir dades estadístiques elementals sobre les variacions recents de la població de la ciutat i comparar-les amb les d'altres. Gràfiques elementals.
- Estudiar el creixement de la ciutat per barris, prenent com a referència alguns monuments o edificis característics.
- Veure la possibilitat d'expansió de la ciutat d'acord amb les característiques geogràfiques del terreny.
- Informar-se de la tasca dels regidors municipals referida als serveis que tenen encomanats.

Considerar el paper de l'Ajuntament en l'ordenació de la vida ciutadana pública. Considerar la participació individual de cada ciutadà.

- Informar-se d'alguns fets del passat recent o actuals d'iniciativa municipal que hagin suposat una millora de la vida ciutadana i de la relació entre els ciutadans.
- Estudiar comparativament el curs, cabal, règim i aprofitament agrícola i industrial dels rius Teg, Llobregat, Segre i Ebre.

4.4 Cinquè Nivell

- Conèixer els Drets de l'Home. Llibertats d'expressió i d'associació.
- La Constitució espanyola de 1978.
- L'Estatut d'Autonomia de Catalunya.
- Aprofundir en el coneixement i saber la ubicació dels serveis públics de la localitat i de la comarca
- En general, el cinquè nivell contempla àmpliament les institucions i es situa en el marc geogràfic del conjunt de Catalunya

(veure nota a Omisius)

5. Els programes de serveis a les AA.PP.

Contemplarem en aquest apartat únicament els aspectes de guany en autonomia personal i allò referent a l'educació cívica. Deixem per a l'apartat següent el relatiu a l'Educació per a la Salut ja que serà treballat en el marc dels programes de Salut Escolar.

5.1 Cicle Inicial

- . Aprendre a tenir cura dels vestits i objectes personals.
- . Conèixer millor individualment i col·lectivament la identitat de cada nen: qui és, com és, d'on és.
- . Treballar la història de cada nen.

5.2 Tercer Nivell

- . Analitzar els trets característics de la pròpia manera de ser i actu i de la d'alguns companys.
- . Practicar actituds de comprensió, respecte i tolerància dins de l'àmbit familiar, amb els veïns de l'habitatge o més propers i amb els del propi carrer.
- . Observar i analitzar els trets característics de la manera de ser i d'actuar d'alguns d'ells.

Treure conclusions sobre les diferències de caràcter i de comportament i sobre la necessitat de la convivència.

- . Conèixer el propi carrer i els propers a l'habitatge familiar. Conèixer el carrer o la zona on es troba l'escola. Senyalar i estudiar sobre pla de la ciutat alguns itineraris freqüents.
- . Observar les normes de prudència i de convivència en els transports públics.

5.3 Quart Nivell

- . Fer l'anàlisi de la participació i comportament en les tasques individuals i col·lectives en l'àmbit familiar, de la comunitat d'habitatge del carrer, del barri i de la ciutat.
- . Aprofundir el coneixement del codi de circulació.
- . Conèixer i valorar el treball dels adults de la família i el de les amistats familiars.
- . Reflexionar sobre la incorporació de la dona al món laboral i de la necessitat que frueixi dels mateixos drets i obligacions que els homes.

5.4 Cinquè Nivell

- . Aprofundir en la valoració de les actituds d'amor, comprensió i dedicació mútua de la parella humana.
- . Aprofundir en la valoració de les relacions entre pares i fills.
- . Conèixer les despeses familiars permanents i extraordinàries de la pròpia família.
- . Conèixer i valorar l'aportació familiar del treball de tots els membres de la família, tant el treball fora de casa com el treball domèstic, sense distinció de sexes.

- . Valorar l'aportació dels mitjans de comunicació a la societat i la necessitat d'una informació verídica, lliure i responsable.

6. Els programes de Salut Escolar.

6.1 Cicle Inicial.

- . Adquirir hàbits d'higiene.

6.2 Tercer Nivell

- . Exercitar el cos per a mantenir i potenciar la seva elasticitat i resistència i evitar romandre sovint en postures que poden ésser motiu de lesió.
- . Practicar primeres cures d'esquinços i fractures.
- . Valorar la importància del descans i del son diferenciant el cansament muscular del cansament nerviós.
- . Habituar-se a la higiene personal i a la neteja i l'ordre de la classe i en el joc, en benefici dels companys.
- . Habituar-se a la conservació de la neteja del carrer en benefici de tots.
- . Conèixer i respectar les normes elementals de circulació com un senyal de convivència ciutadana.
- . Observar les normes de prudència i de convivència en els transports públics.

6.3 Quart Nivell

- . Descriure una dieta equilibrada i variada que contingui aliments energètics, constructors i reguladors.
- . Discutir la inadequació de molts productes agradables al gust però de dubtosa qualitat i de poc valor nutritiu. Aplicar els coneixements als propis hàbits alimentaris.
- . Aprofundir en el coneixement del codi de circulació.

6.4 Cinquè Nivell

- . Conèixer i practicar les normes higièniques adequades a una bona circulació sanguínia i les mesures elementals de socors en casos d'insolentes ferides, hemorràgies i cremades.
- . Conèixer la funció excretora i els factors que poden pertorbar-la. Habituar-se a la higiene i neteja de la pell

